

Af: Line Bjørnskov Pedersen, ph.d., sundhedsøkonom, lektor og seniorforsker, Forskningsenheden for Almen Praksis, SDU, **Frans Boch Waldorff,** ph.d., praktiserende læge, professor, Forskningsenheden for Almen Praksis, KU, og **Merethe Kirstine Kousgaard Andersen,** ph.d., praktiserende læge, lektor og seniorforsker ved Forskningsenheden for Almen Praksis, SDU - lib@sdu.dk

Practicus

Betydningen af akkreditering for trivslen blandt praktiserende læger

En obligatorisk national akkrediteringsmodel blev implementeret i almen praksis i 2016-2018. I samme periode indsamlede en forskergruppe ved Forskningsenheden for Almen Praksis i Odense løbende oplysninger om de praktiserende lægers jobtilfredshed, jobmotivation, udbrændthed og ophør i almen praksis. Her opsummeres hovedresultaterne.

Vi bør interessere os (mere) for praktiserende lægers trivsel

Undersøgelser viser, at motiverede fagprofessionelle præsterer bedre, når de trives. Der er blandt andet fundet en sammenhæng mellem på den ene side lægers jobtilfredshed og på den anden side deres behandlingskvalitet og patienttilfredshed. Derudover er der påvist en sammenhæng mellem praktiserende lægers mistrivsel og ophør i praksis.

Politiske beslutningstagere bør derfor interessere sig for lægers trivsel, idet god trivsel er en vigtig forudsætning for at sikre bedst mulig kvalitet i behandlingen og for at sikre tilstrækkelig lægedækning i en tid med mangel på praktiserende læger.

Praktiserende lægers holdning til akkreditering

En holdningsundersøgelse, som blev udført i 2015, inden akkreditering blev implementeret i almen praksis, viste, at lige under halvdelen (46 %) af alle deltagende læger havde en negativ holdning til akkreditering, mens kun godt en femtedel (21 %) havde en positiv holdning til modellen. Undersøgelsen viste desuden, at hele 83 % af de adspurgte læger opfattede akkreditering som et redskab til ekstern kontrol, mens kun 42 % oplevede akkreditering som et redskab til kvalitetsudvikling.

Fra motivationsteorien ved man, at styringstiltag, der opfattes som kontrollerende, risikerer at fortrænge fagprofessionelles motivation og arbejdsglæde. Derfor havde vi i forskergruppen en forventning om, at akkreditering ville påvirke nogle praktiserende lægers trivsel negativt. Ifølge teorien kunne akkrediteringsmodellen dermed paradoksalt nok ende med at modvirke formålet med akkreditering, som blandt andet var at fremme den faglige, organisatoriske og patientoplevede kvalitet i almen praksis, og føre til utilsigtede forringelser af kvaliteten via forringelser af trivslen.

God trivsel er en vigtig forudsætning for at sikre bedst mulig kvalitet.

Sådan gjorde vi

I akkrediteringsperioden (2016-2018) besvarede de praktiserende læger løbende spørgeskemaer omhandlende

En høj motivation beskytter ikke i sig selv mod udbrændthed, når læger eksponeres for ekstern regulering som akkreditering.

deres trivsel, målt ved deres jobtilfredshed, motivation og oplevelse af udbrændthed. Vi indsamlede desuden data for praksisophør i perioden.

Lægerne var meget engagerede i projektet, og den høje deltagelse i spørgeskemaundersøgelserne betød, at forskningsgruppen var i stand til at følge ændringer i lægernes trivsel gennem akkrediteringsperioden. Tidspunktet for surveyor-besøg i praksis blev afgjort ved lodtrækning. Derfor kunne trivslen blandt læger, der var blevet tilfældigt udtrukket til akkreditering i det første år af forløbet, sammenlignes med trivslen blandt læger, der først skulle akkrediteres senere.

Sammenhængen mellem akkreditering og trivsel

Akkreditering øgede nogle lægers motivation.
Overordnet fandt vi ingen indikationer på, at akkreditering skulle have en negativ effekt på praktiserende lægers trivsel, hverken i forhold til jobtilfredsheden eller lægernes motivation. Tværtimod så det ud til, at akkreditering bidrog positivt til nogle lægers motivation. Dette gjorde sig gældende for de læger, der opfattede akkreditering som et redskab til kvalitetsudvikling.

De mest motiverede læger oplevede højere grad af udbrændthed under akkreditering.
Da vi undersøgte sammenhængen mellem akkreditering og udbrændthed blandt de mest motiverede læger, tegnede der sig dog et lidt andet billede. Læger med høj motivation generelt var generelt mindre udbrændte end deres kollegaer, men de mest motiverede læger oplevede samtidig en højere grad af udbrændthed i forbindelse med akkreditering sammenlignet med andre læger. Derved ser det ud til, at en høj motivation ikke i sig selv beskytter mod udbrændthed, når læger eksponeres for ekstern regulering som akkreditering. Tværtimod kan de mest motiverede læger være i særlig risiko for at brænde ud, når de udsættes for eksterne styringstiltag.

Sammenhæng mellem praksisophør og jobutilfredshed.
Vi undersøgte desuden sammenhængen mellem ophør i almen praksis under akkreditering og lægernes holdninger til akkreditering samt deres jobtilfredshed. Vi fandt ikke nogen sammenhæng mellem praksisophør og det at have negative holdninger til akkreditering. Til gengæld fandt vi en sammenhæng mellem praksisophør og jobutilfredshed. Derudover observerede vi et markant større ophør i praksis i januar 2016, hvor akkreditering startede, sammenlignet med omfanget af praksisophør i januar 2015.

Hvad kan politiske beslutningstagere lære af vores fund?

Vi fandt ingen overordnet sammenhæng mellem akkreditering og mistrivsel i almen praksis. Selvom akkreditering så ud til at have en positiv indvirkning på nogle lægers motivation, fandt vi en højere grad af udbrændthed blandt de mest motiverede læger, ligesom vi også fandt øget praksisophør ved akkrediteringsopstart.

Beslutningstagere og politikere bør være opmærksomme på de potentielt negative konsekvenser, som obligatoriske styrings- og kvalitetssikringsinstrumenter kan have på (særlige grupper af) praktiserende læger. Hvis det via oplysning og inddragelse kan undgås, at nye reguleringstiltag opfattes som kontrollerende, er der teoretisk større chance for, at initiativet vil bidrage positivt til både lægernes trivsel og den faglige kvalitet.

Er der sammenhæng mellem akkreditering og den faglige kvalitet?

Vores forskningsgruppe arbejder lige nu på at afdække mulige sammenhænge mellem akkreditering og æn-

LÆS MERE

Omtalte forskningsartikler:

- Burnout of intrinsically motivated GPs when exposed to external regulation.
- Does accreditation affect the job satisfaction of general practitioners?
- Can external interventions crowd in intrinsic motivation?
- Retirement, job satisfaction and attitudes towards mandatory accreditation.
- Almost half of the Danish GPs have negative a priori attitudes towards a mandatory accreditation programme.

Andre forskningsartikler:

- Does accreditation of general practice promote patient reported quality of care?
- Accreditation in general practice in Denmark: Study protocol for a cluster randomized controlled trial.

dringer i den faglige kvalitet. Vi har særligt fokus på en række udvalgte indikatorer, der relaterer sig til akkrediteringsstandarderne.

Vi undersøger blandt andet, om akkreditering har medført ændringer i medicinudskrivning til ældre patienter, andelen af ældre polyfarmacipatienter, andelen af patienter, der modtager forebyggende hjemmebesøg, og antallet af årskontroller og spirometrier. Som en del af dette forskningsfokus ønsker vi at undersøge, om lægernes grad af trivsel kan bidrage til at forklare forskelle i ændringer i behandlingsadfærd.

Tak til de praktiserende læger for deres deltagelse!

Vi vil gerne sende en stor tak til vores kollegaer i almen praksis for deres deltagelse og engagement i forskningsprojektet. Samtidig håber vi, at opbakningen fortsætter, for vi arbejder videre med at tage temperaturen på trivslen i almen praksis. For nylig har vi udsendt en invitation til alle praktiserende læger om at deltage i en spørgeskemaundersøgelse om motivation, jobtilfredshed og oplevelse af arbejdspres. //

Om projektet

- Forskningsprojektet er finansieret af Forskningsenheden for Almen Praksis i Odense, Aarhus og København.
- Projektet støttes af frie forskningsmidler fra Institut for Kvalitet og Akkreditering i Sundhedsvæsenet (IKAS).
- Projektgruppens hjemmeside: www.akiap.dk